

RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NATURVÄRDESINVENTERING AV NEGLINGE 13:5, NACKA KOMMUN

Pro Natura

April 2020

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk
standard
SS 19000:2014 – Naturvärdesinventering
avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0728-544411

e-post: ola.hammarstrom@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Hammarström

Inventering: Ola Hammarström,

Beställare:

Nacka kommun

Kontaktperson: Viveca Jansson

Framsida:

Hällind med mulm i botten (t.v.), gammal tall (t.h.)

1. Sammanfattning	4
2. Uppdraget.....	5
2.1 Bakgrund.....	5
2.2 Syftet med NVI:n	5
2.3 Omfattning.....	5
3. Metodik.....	6
4. Allmänt om naturförhållandena	10
4.1. Geografi och bebyggelse	10
4.2. Naturförhållandena.....	10
4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag	12
5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt	13
6. Sammanfattning av naturvärdena i området.....	23
7. Litteratur och källor	24
7.1. Skriftliga källor.....	24
7.2. Kartor.....	25
7.3. Databaser och internet.....	25

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3: Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4: Karta över förekommande värdeelement – naturvärdesträd

1. Sammanfattning

I samband med att en ny detaljplan tas fram för fastigheten Neglinge 13:5 har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Föreliggande naturvärdesinventering ska fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i pågående stadsutveckling.

Inventeringen utfördes i april 2020 enligt Svensk standard 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på inventeringen har varit *medel* och inventering har skett med tillägget *Naturvärdesklass 4* och *Värdeelement – naturvärdesträd*.

Sammanlagt inventerades cirka 1,4 ha. Totalt har fem naturvärdesobjekt avgränsats; ett med högt naturvärde, två med påtagligt naturvärde och två med visst naturvärde. Värden för biologisk mångfald som påträffats i området är främst knutna till äldre träd av tall, lind och ek. Bland naturvärdesträden har sex särskilt skyddsvärda träd och 23 efterträdare identifierats. På fyra träd noterades den rödlistade vedsvampen tallticka, *Phellinus pini* (NT) och på två träd gnag och kläckhål från den rödlistade skalbaggen reliktböck, *Nothorina muricata* (NT). Förekomsten av naturvärdesträd illustreras i bilaga 4.

De gamla träden förekommer i ett nätverk tillsammans med andra miljöer med gamla träd i tätortsnära småskogar och på äldre tomter kring Saltsjöbaden. Även om inventeringsområdet är mycket litet, så spelar nätverket av gamla träd i dessa tätortsnära miljöer sannolikt en stor roll för biologisk mångfald.

2. Uppdraget

2.1 Bakgrund

I samband med att en ny detaljplan tas fram för fastigheten Neglinge 13:5, har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Detaljplanens syfte är att möjliggöra en avstyckning av Villa Gadelius från fastigheten Neglinge 13:5 samt möjliggöra att villan åter används som bostad. Syftet är även att bekräfta befintliga seniorcenter Sjötäppans användning i detaljplan. Föreliggande naturvärdesinventering ska fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i projektet.

2.2 Syftet med NVI:n

Genomförd NVI syftar till att kartlägga och naturvärdesbedöma förekommande naturvärden inom det område som redovisas på karta i bilaga 1.

2.3 Omfattning

Inventeringen följer den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014, med tilläggen "naturvärdesklass 4" och "värdeelement - naturvärdesträd".

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden som i ovan nämnda standard benämns "Fältnivå medel". Detta innebär att naturvärdesobjekt med en yta om 0,1 ha eller mer ska kunna identifieras samt linjeformade objekt med en längd om minst 50 meter samt en bredd om minst 0,5 meter identifieras.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden ej har gjorts.

I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet.

Fältarbetet genomfördes under april 2020.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4). I denna inventering ingår tilläggen naturvärdesklass 4 och värdeelement – naturvärdesträd.

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta är i linje med ArtDatabankens definition av begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med "S" och typiska arter med "T". Rödlistade arter markeras med artens rödlistningskategori, "NT", "VU", "EN", "CR" och "DD". Rödlistade arter som är minskande till exempel p.g.a sjukdomar och vars framtid inte i första hand beror av att vissa

geografiska områden bevaras, tillskrivs inte något artvärde. Exempel på sådana arter är alm och ask.

I denna inventering har främst arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014), vilka bedöms indikera förhöjda naturvärden i skogsmiljöer, använts som signalarter.

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är:

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter.

Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårdbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårdbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 – visst naturvärde

Enligt uppdragsbeskrivningen ska naturvärdesinventeringen vid fastigheten Neglinge 13:5 utföras som fältinventering med detaljeringsgrad medel. Detta innebär att minsta objekt som ska identifieras är en yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer. De områden som redovisas i denna inventering är de som uppnått naturvärdesklass 4 eller högre.

I denna inventering nådde inga områden upp till naturvärdesklass 1 högsta naturvärde.

Det område som inventerats framgår av bilaga 1 medan avgränsning av naturvärdesobjekt och naturvärdesklassning redovisas på karta i bilaga 2.

Följande moment har utförts i NVI:n:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om naturen i inventeringsområdet.
2. Potentiella naturvärdesobjekt har avgränsats.
3. Fältkartor för arbetet där potentiella naturvärdesobjekt är markerade har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har varit i skalan 1:3 000.

Fältarbete

Inventering har genomförts i hela det område som redovisas i bilaga 1. I detta område har enbart naturvärdesobjekt som tillhör naturtypen Skog och träd och Park och trädgård urskilts. Namnskicket för att benämna olika biotoper följer där så är möjligt Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000), Handbok för inventering av nyckelbiotoper (Skogsstyrelsen 2014) samt KNAS (Jönsson 2009).

Det finns ingen vedertagen definition för vad ett naturvärdesträd är. Metoden i denna inventering har följt Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd (Höjer & Hultengren 2004) med tilläggen efterträdare för grova och gamla träd, (d.v.s. träd som inte når definitionen för mycket gamla träd eller jätteträd men som börjar uppnå en ansevärd ålder/grovlek) samt värdesträd för naturvårdsarter och boträd. Naturvärdesträd har i detta arbete definierats enligt nedan:

- **Jätteträd** (≥ 100 cm \varnothing)
- **Grova träd – efterträdare** (70–99 cm \varnothing)

- **Mycket gamla träd** (tall, ek, gran, bok ≥ 200 år, övriga trädslag ≥ 140 år)
- **Gamla träd – efterträdare** (tall, ek, bok 150–199 år, gran 120–199 år, övriga trädslag 100–139 år)
- **Värdträd för naturvårdsarter** (rödlistade arter, signalarter och skyddade arter)
- **Hålträd** (≥ 40 cm \emptyset)
- **Boträd** (träd med uthackade bohål)

Inga provborringar för att bestämma trädålder har utförts. Trädålder har uppskattats utifrån strukturer i trädets växtsätt (grovlek, kronstruktur, mängd död ved i kronan, barkstruktur, etc.). Således finns en viss osäkerhet i åldersbestämningarna, framförallt gällande senvuxna tallar som kan vara svåra att åldersbestämma utan provborring.

Rapportering

Rapporteringen följer standarden och för detaljer hänvisas till standarddokumenten. Om inga kommentarer anger annat så är redovisade naturvårdsarter noterade under denna naturvärdesinventering.

4. Allmänt om naturförhållandena

4.1. Geografi och bebyggelse

Inventeringsområdet är ca 1,4 ha stort och utgörs av ytorna på och kring en mindre höjd längst in i Neglingeviden, strax söder om Neglinge pendeltågstation i Saltsjöbaden, Nacka kommun. Inom området återfinns äldreboendet Sjöträpan och den kulturminnesmärkta Villa Gadelius samt parkmiljöerna och en skogsbeklädd brant däromkring. Det direkt omgivande närområdet utgörs till övervägande del av villabegyggelse brutet av vägar och små skogsbestånd. Öster om inventeringsområdet ligger den avsnörpta havsviken Neglingeviden. Utanför tätortsområdena kring Saltsjöbaden ligger naturreservaten Skogsö och Tattby som i sin tur knyter an till de vidsträckta skogarna kring Erstavik.

Figur 1. Gamla tallar i anslutning till Villa Gadelius.

4.2. Naturförhållandena

De sydöstra delerna av Nacka kommun kring Saltsjöbaden utgör det nordöstra hörnet av Södertörn som är Södermanlands östra utpost mot havet. Utmärkande för detta kustområde är ett sprickdalslandskap där urbergskullar varvas med lerfyllda sprickdalssänkor som ofta har historik som jordbruksmark. Höjdskillnaden i området är ca 50 m. Den naturgeografiska regionen är Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar

och sjöbäcken och berggrunden utgörs främst av gnejser av hög ålder. Urberget har här genomgått stora förändringar genom veckning.

Skogarna i området domineras av hållmarkstallskog där sprickdalar ställvis bryter av och lämnar utrymme för gran och lövinslag på djupare jordtäcke. I mindre sänkor på hållmarken och bitvis även på större ytor finns torvmarker med mossar och sumpskog. Några mindre sjöar förekommer inom norra Erstavik. Odlingsmarker som förr fanns vid Fisksätra har exploaterats. De södra delarna av Nackas enda återstående odlingslandskap återfinns i den breda dalgång som är en fortsättning västerut från Erstavikens djupa havsvik. Här finns drygt 200 ha åkermark och betesmarker.

Figur 2 och 3. Äldre träd innehåller ofta strukturer som är viktiga för t.ex. många arter av insekter. Här visas mindre håligheter från två ekar inom inventeringsområdet.

Naturskogsartade skogsbestånd finns i naturreservaten Skogsö, Tattby och Svärdsö medan skogarna i norra Erstavik har varit brukad under lång tid och riktigt gamla träd är ovanliga. Omloppstiderna är dock längre än på många andra brukade skogsfastigheter och har en högre medelålder än genomsnittet. Naturskogar saknas emellertid nästan helt här och finns bara som små inslag i obrukbara branter. Högre belägna hållmarksskogar som närmast är impediment har längre trädkontinuitet. Lövskogsinslagen är få, små och finns i sumpskogar och igenväxta sumpmarker. Skogslandskapet väster om Saltsjöbaden utgör, tillsammans med Nackareservatet, ett stort sammanhängande grönstråk med höga biologiska värden, inte minst p.g.a. sin storlek. Marker med gamla träd är även rikligt förekommande i tätortsnära småskogar och på gamla tomter. Gamla träd innehåller ofta strukturer som spelar en stor roll för biologisk mångfald. När ett träd åldras bildas det en rik variation på mikromiljöer på och i trädet, t.ex. genom döda grenar av hård, torr och

solexponerad ved, djupa barkspringor, stamhåligheter med mulm i, savflöden, grova stammar, vedblottor m.m. Gamla träd är sällsynta, framförallt i det brukade skogslandskapet, varför arter som är knutna till knutna till de strukturer och processer som bara återfinns på och i gamla träd ofta är marginaliserade.

4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

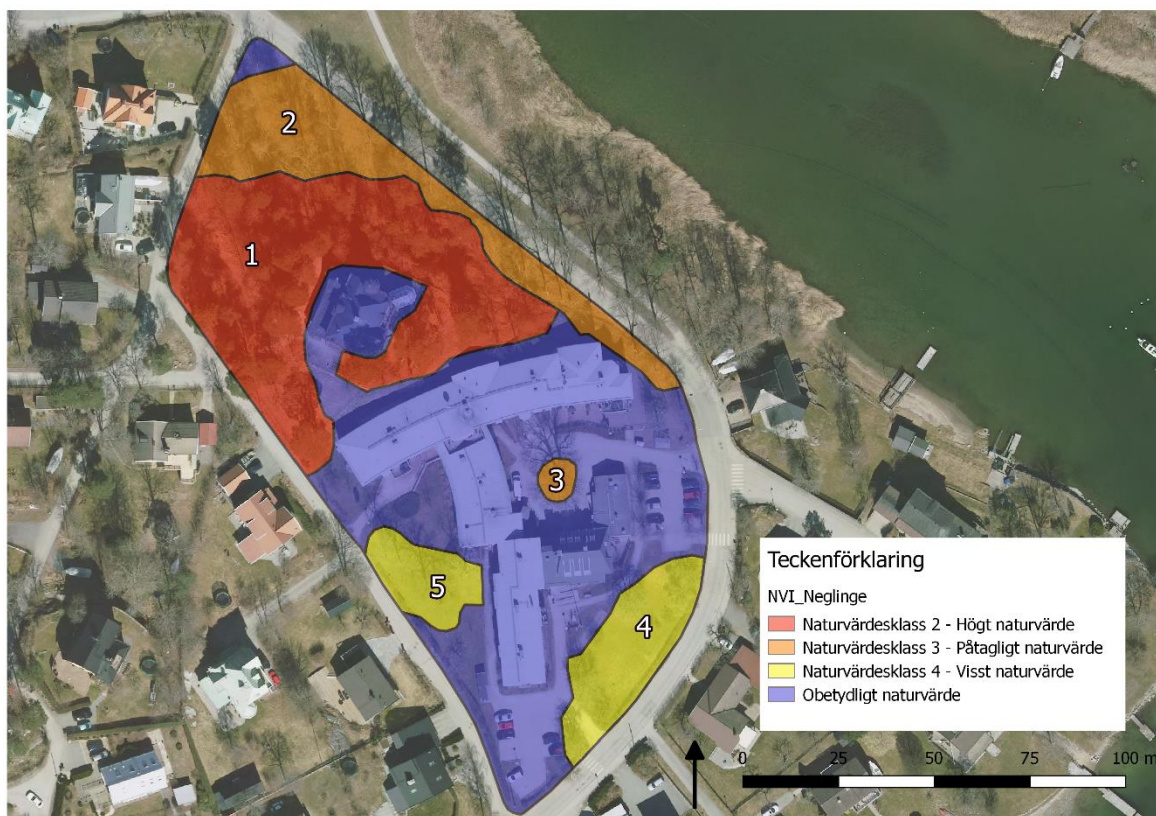
Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom område som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Inventeringsområdet omfattas i dagsläget ej heller av strandskydd, men strandskyddet återinträder då befintlig stadsplan upphävs. Upphävande av delar av strandskyddet kommer att prövas i detaljplanen.

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, inventeringen av särskilt skyddsvärda träd och sumpskogsinventeringen.

Inom inventeringsområdet finns inga artfynd rapporterat från Artportalen/Observationsdatabasen. Uppgifter om området saknas i Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011) och dess underlagsrapport (Ekologigruppen 2009).

5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Fem naturvärdesobjekt av naturtyperna Skog och träd och Park och trädgård har identifierats. Ett av dessa bedömdes ha högt naturvärde, två påtagligt naturvärde och två visst naturvärde.

Figur 4. Karta över inventeringsområdet och avgränsade naturvärdesobjekt samt deras naturvärdesklass.

Naturvärdesobjekt 1

Objekt-ID Neglinge 1	Naturvärdesklass 2
Inventeringsdatum 2020-04-07	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Bergbrant, barrträd	Areal 0,39 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av en mindre beskogad höjd som domineras av gammal tall i åldersspannet ca 140–200 år. Tre särskilt skyddsvärda tallar har identifierats samt 15 naturvärdesträd som utgörs av gamla tallar men inte når ålderskriteriet på 200 år. Många av tallarna har välutvecklade kronor, pansarbark, vedblottor och död ved i kronan. På toppen av höjden ligger en villa och delar av naturvärdesobjektet ligger på tomtmarken som omgärdar villan. Norr och öster om villan övergår området till skogsmark i en brant med klippsprång och lodytor. På klipporna växer bl.a. triviala mossor och filtlavar, *Peltigera* spp. Utöver tall så förekommer yngre lövträd såsom lind, ask, lönn, ek, rönn, fågelbär samt enstaka granar. De rödlistade arterna talticka, *Phellinus pini* (NT) och reliktsbock, *Nothorina muricata* (NT) noterades på fyra respektive två träd. Båda dessa arter är knutna till gammal tall. En av taltickorna växer på en stubbe av ett träd som avverkats och där stocken tagits bort. Inom området sågs även gamla hackmärken av tretåig hackspett (NT) samt ett uthackat bohål. Det är inte troligt att tretåig hackspett häckar i området då död ved i stort sett saknas. Hackmärkena kommer troligen från en förbipasserande fågel som födosökt i området. Fältskiktet är mestadels relativt glest med

Figur 5. Nordvänd brant med gamla tallar.

Figur 6. Talticka på en avsågad stubbe där stocken har avlägsnats.

blåbär, örnbräken och blåsippa. En delyta domineras av tuvtåtel. Ställvis finns gott om trädgårdsrymlingar såsom vintergröna och murgröna.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom förekomsten av relativt många gamla tallar. Biotopvärdet är till största del knutet till trädskiktet men visst biotopvärde tillskrivs även den klippiga branten med varierat trädskikt. I övrigt är området negativt påverkat av den överlappande tomtmarken och bristen på död ved.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett påtagligt artvärde genom flera förekomster av de rödlistade arterna tallticka och reliktböck.

Naturvårdsarter:

- Tallticka, *Phellinus pini* (NT)
- Reliktböck, *Nothorina muricata* (NT)
- Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus* (NT) (hackmärken efter födosök)
- Blåsippa, *Hepatica nobilis* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till förekomst av gamla tallar och rödlistade arter som är knutna till gammal tall.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett högt naturvärde motsvarande klass 2.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Tre av tallarna når ålderskriteriet för särskilt skyddsvärda träd. Negativ påverkan på särskilt skyddsvärda träd är samrådspliktigt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Blåsippa är fridlyst genom 8 och 9§ i artskyddsförordningen.

Naturvärdesobjekt 2

Objekt-ID Neglinge 2	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2020-04-07	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Blandädellövlund	Areal 0,17 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av en liten lövskogsdel som domineras av ett antal äldre lindar. Inslag finns även av hassel, björk, ek, hästkastanj, äppelträd samt ung lönn och ask. Buskskiktet domineras av unga lövträd. En av lindarna har en stor stamhålighet med mulm i botten samt vedblottor med kläckhål från insekter., Trädet har toppbeskurits och därmed fått ett hamlat utseende, det är dock troligt att trädet inte hamlats återkommande under lång tid. De

Figur 7. Äldre lindar längs Neglingevägen.

övriga äldre lindarna är ca 100 år gamla och har enstaka strukturer som grenhål och vedblottor. Lindarna har beskurits. Marken är frisk och i det glesa fältskiktet växer bl.a. vitsippa, humleblomster, lundgröe och blåsippa. I områdets kantzon finns mindre rester av dumpade schaktmassor. Död ved saknas i stort sett. I områdets östra del övergår marken i en flack brant som domineras av ek. Längst i sydost finns en äldre ek som har utvecklat en mindre stamhålighet vid en vedblotta med kläckhål. På andra sidan Neglingevägen som avgränsar området i nordost finns en lindallé. Det är troligt att lindarna inom naturvärdesobjektet planterats och skötts tillsammans med den mer tydligt utformade allén på andra sidan vägen och omfattas av det generella biotopskyddet.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom ädellövskog med äldre lindar och två hålträd.

Bedömningsgrund artvärde

Kläckhål från flera olika insekter på både lind och ek indikerar visst artvärde.

Naturvårdsarter:

- Blåsippa, *Hepatica nobilis* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till ädellövskog med äldre lindar och två hålträd.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Lindarna längs Neglingevägen uppfyller biotopskyddsbestämmelsernas definition av allé och omfattas av det generella biotopskyddet enligt bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd i miljöbalken.

De två hålträden når kriterierna för särskilt skyddsvärda träd. Negativ påverkan på särskilt skyddsvärda träd är samrådspliktigt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Blåsippa är fridlyst genom 8 och 9§ i artskyddsförordningen.

Naturvärdesobjekt 3

Objekt-ID Neglinge 3	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2020-04-07	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Lövträd	Areal 0,01 ha
Naturtyper Park och trädgård	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs uteslutande av två stycken äldre ekar. Ett av träden mäter en meter i stambasdiameter och utgör därför ett särskilt skyddsvärt träd. Ekarna står solexponerat och har en relativt utvecklad epifytisk lavflora med gott om vanligt förekommande arter såsom; bitterlav *Pertusaria amara*, flarnlav *Hypocenomyce scalaris*, brämlav, *Tuckermanopsis chlorophylla*, gårdsgårdskantlav *Lecanora varia*, svart spiklav *Calicium glaucellum*, grön spiklav *C. viride*, gulkantad dagglav *Physconia enteroxantha*, hagelporlav *Pertusaria coccodes*, slånlav *Evernia prunastri*, stocklav *Parmeliopsis ambigua*, mjölig brosklav *Ramalina farinacea*, näverlav *Platismatia glauca* och gryinig blåslav *Hypogymnia farinacea*. Ett av träden har (eken med en stambasdiamter under 1m) en brunrötad rotbensskada som är på väg att bilda en hålighet vid stambasen. Denna är emellertid för dåligt utvecklad för att trädet ska räknas som ett hålträd.

Figur 8. Två äldre ekar på äldreboendets gårdsplan.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom de två äldre ekarna varav en uppfyller kriterier för särskilt skyddsvärt träd.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter:

- Gryinig blåslav, *Hypogymnia farinacea* (T)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är helt och hållet knutna till de två äldre ekarna.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Kombinationen av påtagligt biotopvärde och obefintligt artvärde anges i NVI-standarden som ett osannolikt resultat. Då grova ekar är en mycket viktig resurs för biologisk mångfald hamnar ändå bedömningen på påtagligt naturvärde, trots att inga naturvårdsarter noterades.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Den grövsta eken når kriterierna för särskilt skyddsvärt träd. Negativ påverkan på särskilt skyddsvärda träd är samrådspliktigt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

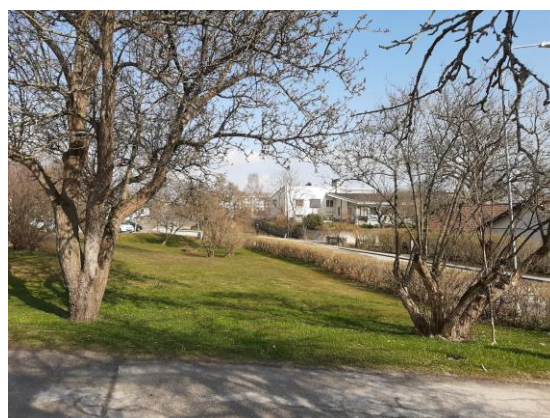
Naturvärdesobjekt 4

Objekt-ID Neglinge 4	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-04-07	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Lövträd	Areal 0,09 ha
Naturtyper Park och trädgård	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av en skött trädgårdsmiljö i anslutning till äldreboendet. Marken består av välklippt gräsmatta med svalört, nunneört och gullviva. Spritt på ytan växer några något äldre fruktträd, en hästkastanj och en gammal fläderbuske. På fruktträden finns svampangripna partier med kläckhål från insekter och fläderbusken har gott om stycken med blottad ved och små håligheter. På barken av träd och buskar växer gott om kvävegynnade lavar som

kranslav *Phaeophyscia orbicularis*, vägglav *Xanthoria parietina*, *Physcia aipolia*, finlav *P. tenella*, hjälmrosettlav *P. adscendens*, gulkantad dagglav *Physconia enteroxantha*, mjölig ägglav *Candelariella efflorescens*, stiftbrunlav *Melanelixia glabratula*, gulpudrad brunlav *M. subaurifera*, groporangelav *Caloplaca obscurella* och *Myriolecis hagenii*.

Figur 9. Fruktträd och fläder i äldreboendets trädgård.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av något äldre träd och buskar med vissa strukturer som bl.a. gynnar insekter.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter:

- Gullviva, *Primula veris* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är helt och hållet knutna till de solitärt stående träden och buskarna.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Gullviva är fridlyst genom 8 och 9§ i artskyddsförordningen.

Naturvärdesobjekt 5

Objekt-ID Neglinge 5	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-04-07	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Lövträd	Areal 0,05 ha
Naturtyper Park och trädgård	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av en skött trädgårdsmiljö väster om äldreboendet. Marken består av välklippt gräsmatta där solitärt stående lövträd är planterade. Träden utgörs av två lindar och två askar av okänd art (*Fraxinus* sp.) och börjar nå en ålder då man kan förvänta sig att de har en viss ekologisk funktion för t.ex. insekter.

Figur 10. Lövträd i parkmiljö vid äldreboendet.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av något äldre, solitärt stående lövträd.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är helt och hållet knutna till de solitärt stående träden.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Inget skydd.

6. Sammanfattning av naturvärdena i området

Fem naturvärdesobjekt har avgränsats, ett med högt naturvärde, två med påtagligt naturvärde och två med visst naturvärde.

De viktigaste naturvärdena i området helt knutna till förekomsten av de äldre träden (se bilaga 4). Naturvärdesobjekt 1 innehåller gott om gamla tallar (17 utpekade naturvärdesträd varav 3 når kriterierna för särskilt skyddsvärda träd) och i övriga naturvärdesobjekt finns ett antal äldre lindar och ekar (8 lindar, varav ett är särskilt skyddsvärt, samt 3 ekar, varav två är särskilt skyddsvärda).

Den rödlistade vedsvampen talticka *Phellinus pini* (NT) förekommer på fyra träd. Talticka är en brunrötande svamp som lever på gamla träd och ger upphov till lucker ved i stampartiet där svampens mycel verkar som nedbrytare. Den försvagade veden är utmärkt för hackspettar att hacka ut bohål i vilket också noterades på ett träd inom området. Två träd med äldre gnag och kläckhål från den rödlistade skalbaggen reliktböck *Nothorina muricata* (NT) noterades även.

På ett träd fanns äldre hackmärken från tretåig hackspett (NT). Det är högst sannolikt att hackmärken kommer från en förbipasserande fågel. Inventeringsområdet saknar döda träd och innehåller över lag mycket lite död ved. Det är därför högst troligt att inventeringsområdet inte utgör ett viktigt häck- eller födosöksområde för arten.

Utöver de noterade naturvårdsarterna så utgör gamla, tallar, lindar och ekar viktiga biotoper för många insekter.

De gamla träden förekommer i ett nätverk tillsammans med andra miljöer med gamla träd i tätortsnära småskogar och på äldre tomter kring Saltsjöbaden. Även om inventeringsområdet är mycket litet, så spelar nätverket av gamla träd i dessa tätortsnära miljöer sannolikt en stor roll i för biologisk mångfald. Sett ur ännu större skala så har Stockholmsregionen en särställning vad gäller miljöer med gammal tall. I och med urbaniseringen i regionen har många områden inte varit aktuella för rationellt skogsbruk, vilket gjort att det finns långt mycket mer värdefulla tallmiljöer kvar här jämfört med mer glesbefolkade liknande områden i Sverige.

7. Litteratur och källor

7.1. Skriftliga källor

Andersson, L. 1993: Ängs- och hagmarker i Jönköpings län. – Miljö i Jönköpings län 1993:1. Länsstyrelsen i Jönköpings län.

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.

ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Eklund, S. 2015: Inventering av naturvärdesträd vid Orminge trafikplats. Skogsstyrelsen.

Ekologigruppen 2009: Biologisk mångfald i Nacka, Underlagsrapport till grönstrukturplan för Nacka kommun. Projektnr. 5577.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Jordbruksverket 2005: Ängs- och betesmarksinventeringen – inventeringsmetod. Jordbruksverket Rapport 2005:2.

Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.

Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.

Nacka kommun 2011. Grönstrukturprogram.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

7.2. Kartor

Ortofoto (2019), erhållet av Nacka kommun via WMS-länk.

7.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:

<https://artportalen.se/>

Länsstyrelsernas geodatakatalog:

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsens kartdatabas:

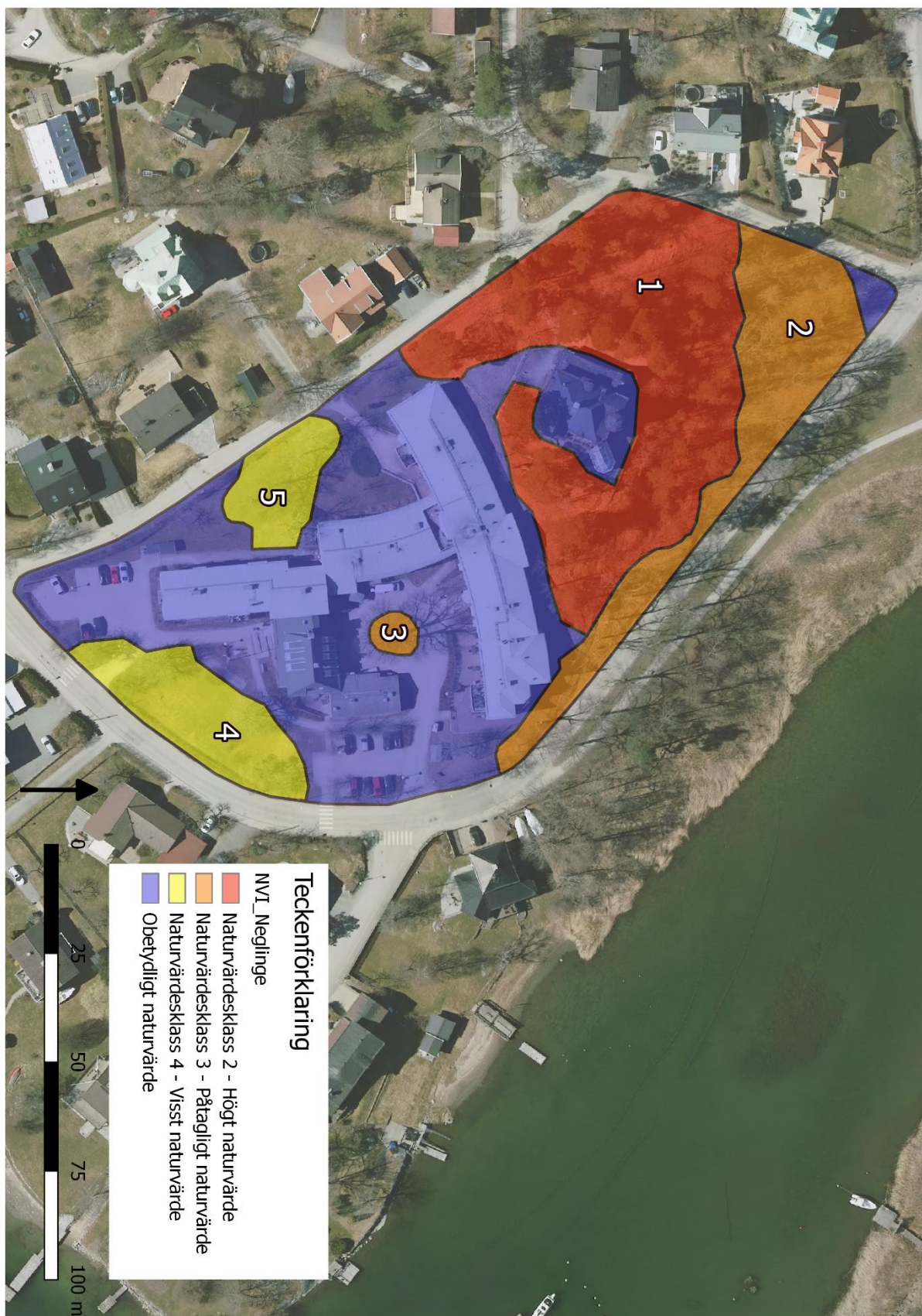
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg Handläggare Pro Natura Ola Hammarström	Dokumentnamn Naturvärdesinventering av Neglinge 13:5, Nacka kommun	Sidnummer (antal sidor) 25 (25)
		Datum 2020-05-13
		Version 1:3

Bilaga 1. Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2. Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3.

Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4. Karta över Värdeelement – naturvärdesträd

